

محتوای نوشتاری

کتاب : اقتصاد

سال تحصیلی:

1399-1400

فصل : چهارم

بخش : -

درس : دوازدهم

نام طراح: ریحانه برهانی

عنوان درس : بودجه بندی

اهداف یادگیری :

آشنایی دانش آموزان با مفاهیم بودجه بندی، مدیریت درآمد و مخارج و پرداخت خمس

انتظارات پس از مطالعه:

انتظار می رود دانش آموز پس از پایان درس بتواند:

- اهمیت بودجه بندی را متوجه شود.
- هزینه ها و درآمد های خود را به درستی ثبت نماید.
- هزینه ها و درآمد های خود را بررسی و در مورد آن ها برنامه ریزی نماید.
- مفهوم خمس و سال خمسی را تشریح نماید.
- خمس خود را در پایان سال مالی محاسبه و پرداخت کند.

نکات مهم درس :

- همه ی انسان ها امروزه درآمد و هزینه هایی دارند. ما می توانیم از طریق ثبت هزینه و درآمد ها مدیریت مالی صحیحی داشته باشیم.
- از طریق ثبت درآمد و هزینه ها می توان بودجه بندی درستی برای آینده داشت.
- خمس یکی از هزینه های مهم برای ما مسلمانان است که باید آن را نیز در برنامه ی مالی خود در نظر گرفت.

خلاصه درس:

طرح مسئله

همه ی ما پول و درآمد محدودی داریم و راه های زیادی برای خرج کردن آن هست. ممکن است برای شما پیش آمده باشد که پس از گذشت زمان کوتاهی ببینید که پول هایتان تمام شده و دیگر چیزی برایتان باقی نمانده است بدون آنکه متوجه آن شوید! در این درس می خواهیم یاد بگیریم که چگونه می توان هزینه ها و درآمد های خود را مدیریت کرد تا بهتر از پول خود استفاده نماییم.

نمونه های درآمد و مخارج افرادی زیر را بخوانید و بررسی کنید که آیا این افراد با این روند بودجه می توانند تا پایان سال ادامه دهند یا خیر؟

فرد اول

خانم رضایی معلم است. او به صورت سالیانه درآمدی در حدود 43 میلیون تومان کسب می کند و مخارج سالیانه وی به شرح زیر است.

آیا خانم رضایی بیشتر از درآمد خود خرج می کند؟ چه میزان؟

نوع خرج	مقدار به میلیون تومان
پس انداز	۲
اجاره خانه	۶/۵
خدمات رفاهی	۳
قبوض	۱۵
غذا	۲/۲۵
حمل و نقل	۵/۵۰
بیمه	۱/۵۶
بنزین	۰/۷۷
امور خیریه	۰/۸۰
پوشاک	۰/۵۵
بازپرداخت وام	۴/۵۰
تفریحات	۲
خدمات منزل	۱/۵
سایر	۱/۶۶

$$2+6/5+3+15+2/25+5/5+1/56+0/77+0/80+0/55+4/50+2+1/5+1/66=47/59$$

مجموع هزینه ها

میلیون $43-47/59 = -4/59$ = هزینه-درآمد

به این میزان اضافه خرج می کند

نمونه دوم

حاج محمود کارمند بازنشسته است. درآمد سالیانه او 35 میلیون تومان است و مخارج او نیز به شرح زیر است. آیا او بیشتر از درآمد خود خرج می کند؟ به چه میزان؟ خیر

نوع خرج	مقدار به ميليون تومان
پس انداز	1/85
اجاره خانه	7/25
خدمات رفاهي	2/40
قبوض	1/75
غذا	2/07
حمل و نقل	3/65
بيمه	1/48
بنزين	0/88
امور خيريه	0/89
پوشاك	1/15
بازپرداخت وام	3/07
تفریحات	1/50
خدمات منزل	1/25
سایر	1/85

$$1/85+7/25+2/40+1/75+2/07+3/65+1/48+0/88+0/89+1/15+3/07+1/50+1/25+1/85=31/04$$

مجموع هزینه

$$35-31/04=3/96 \text{ ميليون}$$

این میزان اضافه می ماند

نمونه سوم

محمدحسن دانشجوست. البته به صورت پاره وقت هم مشغول به کار است. درآمد سالیانه او 37 میلیون تومان است و مخارج او نیز به شرح صفحه بعد است. آیا او بیشتر از درآمد خود خرج می کند؟ به چه میزان؟ خیر

نوع خرج	مقدار به ميليون تومان
پس انداز	1/00
اجاره خانه	5/75
خدمات رفاهي	2/85
قبوض	2/25
غذا	3/75
حمل و نقل	1/25
بيمه	2/20
بنزين	0/47
امور خيريه	0/20
پوشاك	1/85
بازپرداخت وام	6/07
تفریحات	1/65
خدمات منزل	0/75
سایر	1/50

$$1+5/75+2/85+2/25+3/75+1/25+2/20+0/47+0/20+1/85+6/07+1/65+0/75+1/50=31/54$$

مجموع هزینه

$$37-31/54=5/46 \text{ میلیون}$$

این میزان اضافه می ماند

با توجه به نمونه های بالا به سؤالات زیر پاسخ دهید:

فرض کنید که خودروی هر یک از این افراد نیاز به تعمیر دارد که هزینه آن هفت میلیون تومان است. برای این خرید چه تغییراتی در بودجه هر فردی باید ایجاد شود؟

افراد باید تلاش کنند تا در سایر هزینه های خود صرفه جویی کرده یا منابع جدیدی برای افزایش درآمد در نظر بگیرند.

در صورتی که فرد مورد نظر برای تعمیر خودرو پس انداز خود را به میزان 1/75 میلیون تومان در هر ماه افزایش دهد، با این تغییر چه چیزی را از دست می دهد و چه چیزی به دست می آورد؟

(هزینه فرصت تعمیر خودرو چیست؟) با این انتخاب آن ها می توانند خودروی خود را تعمیر کنند اما باید در سایر بخش ها صرفه جویی کرده و از بعضی مخارج خود صرف نظر کنند برای مثال ممکن است پول کمتری برای تفریحات خود در نظر گرفته و از بسیاری تفریحات صرف نظر کنند.

چه پیشنهادهایی برای مدیریت بهتر مخارج هر یک از این افراد دارید؟

بهتر است هر کدام از این افراد درباره ی میزان هزینه های خود در هر یک از این بخش ها را بازنگری کرده و تلاش کنند تا با صرفه جویی هزینه های غیر ضروری را کاهش دهند. برای مثال فرد اول در ماه 15 میلیون تومان هزینه ی قبوض را پرداخت می کند. این فرد می تواند با صرفه جویی در مصارف خود این هزینه ها را کاهش دهد. یا اگر امکان داشت برای درآمد بیشتر تلاش کنند.

کدام یک از این افراد بیشترین پس انداز را در آخر هر ماه دارند؟

فرد سوم (محمد حسین)

کدام یک از این افراد بیشترین خرج را از بودجه خود دارند؟

فرد اول (خانم رضایی)

در صورتی که خانم رضایی تصمیم بگیرد که به یک سفر که پنج میلیون تومان هزینه دارد برود، وی چه چیزهایی را باید در نظر بگیرد؟

او باید به این نکته توجه کند که میزان مخارج او در حال حاضر از درآمدش بیشتر است و ممکن است در پایان سال با مشکلات مالی بسیاری مواجه شود.

فعالیت گروهی در کلاس ص 137

این فعالیت به عهده ی خود دانش آموز می باشد و می تواند با دوستان یا در منزل با خانواده آن را انجام دهد

فعالیت خارج از کلاس ص 139

این فعالیت به عهده ی دانش آموز می باشد. دانش آموزان میتوانند در طول 30 روز هزینه ها و درآمد های خود را ثبت و بررسی نمایند.

برای تفکر و تمرین ص 139

چگونه می توان با ثبت درآمد و مخارج، برنامه مالی منظمی را برای زندگی شخصی و خانوادگی طراحی کرد؟ ثبت درآمد و مخارج به ما این امکان را میدهد تا میزان هر کدام از آن ها را به طور مشخص فهمیده و بتوانیم برای آینده ی خود برنامه ریزی کنیم. در غیر این صورت ممکن است برای اموری برنامه ریزی کنیم که توان پرداخت آن ها را نداریم. از دیگر فواید این کار این است که از میزان هزینه ها در هر یک از بخش ها آگاهی پیدا کرده و از این طریق می توانیم برای صرفه جویی و کاهش در هر کدام از این موارد اقدام کنیم.

نمونه سوال

- برای بودجه بندی چه مراحل را باید طی کرد؟

- خمس چیست؟

- پرداخت خمس چه فوایدی دارد؟

- سال مالی چیست؟

- خمس در واقع همان است.

- به صورت طبیعی سال مالی از همان روزی که را به دست آورده اید آغاز می شود.

- فردی در سال 30 میلیون در آمد دارد و جدول زیر مخارج سالیانه ی اوست. آیا این فرد در پایان سال پولی برای پس انداز کردن دارد؟ چقدر؟

مقدار هزینه به میلیون تومان	مخارج
10	مالیات
3	قبوض
15	خوراک
5	اجاره مسکن

- اگر فردی در پایان سال مالی خود 10 میلیون تومان اضافه داشته باشد میزان خمس پرداختی او را محاسبه کنید.